

Rekonstrukcije turskog sedla – retrospektivni pregled 273 bolesnika

Marcel Marjanović Kavanagh¹, Katarina Đurić Vuković¹, Vjerislav Peterković², Hrvoje Barić², Goran Mrak², Martin Jurlina³

¹Klinika za bolesti uha, nosa i grla i kirurgiju glave i vrata, KBC Zagreb, Zagreb, Hrvatska, ²Klinika za neurokirurgiju, KBC Zagreb, Zagreb, Hrvatska, ³Klinika za kirurgiju lica, čeljusti i usta, KB

Dubrava, Zagreb, Hrvatska

mmarjano@kbc-zagreb.hr

Cilj: U ovom radu prikazujemo naše rezultate selarne rekonstrukcije nakon endoskopskog endonazalnog pristupa na područje turskog sedla. Analiziramo naše stope postoperativnih likvoreja i stvaranja krusti. Materijali i metode: Retrospektivna analiza 273 bolesnika koji su bili podvrgnuti operaciji endonazalnom endoskopom tehnikom, radi patologije turskog sedla u razdoblju 2018. – 2023. godine. Bolesnici su podijeljeni u tri grupe s obzirom na veličinu defekta. U grupi 1 nije bilo jasne likvoreje, te je učinjena potpora defekta sele oksidiranom celulozom i/ili prekrivanje sluznicom sfenoidnog sinusa. U grupi 2 evidentirana je likvoreja niskog protoka, rekonstrukcija je učinjena sintetičkim materijalima, sluznicom srednje nosne školjke, dna nosnog kavuma ili slobodnom sluznicom septuma. U grupi 3 evidentirana je likvoreja visokog protoka s jasnim znakovima defekta dijafragme, a defekt je rekonstruiran u više slojeva: kolagenska spužva, fascija temporalnog mišića ili fascija lata, te vaskularizirani režanj – najčešće nazoseptalni režanj. Rezultati: Patologija je uključivala adenome hipofize, meningeome, kraniofaringeome, metastaze zloćudnih tumora, epidermoidne ciste. Među ispitanicima je bilo 56% muškaraca (152/273) i 44% žena (121/273). Sveukupna stopa postoperativne likvoreje iznosila je 2,93% (8/273), u grupi 1 iznosila je 2,1% (2/93), u grupi 2 3,22% (1/31), te u grupi 3 – 3,35% (5/149). U grupama je na tromjesečnoj kontroli rađena evaluacija stvaranja krusti u nosu: u grupi 1 je 16% ispitanika imalo kruste, u grupi 2 25,8%, a u grupi 3 – 39,5%. Zaključci: Naši rezultati pokazuju da tehnike kojima se koristimo pokazuju visoku učinkovitost uz minimalni morbiditet. Budući da ovaj tip kirurgije ima sporu krivulju učenja, a u svrhu smanjenja postoperativnih komplikacija, smatramo da se ovi zahvati trebaju obavljati u centrima s formiranim multidisciplinarnim timovima i operativnim timom, koji čini više članova kirurških struka.

Ključne riječi: rinolikvoreja, tursko sedlo, lubanjska osnovica, tkivni presadak